

**Arkiv:** <arkivID><jplD> FA-K40  
**JournalpostID:**  
**Sakshandsamar:**  
**Dato:** 18.05.2021

Saksframlegg

| Saksnr. | Utval                              | Møtedato   |
|---------|------------------------------------|------------|
| 052/21  | Utval for næringutvikling og drift | 09.06.2021 |
| 080/21  | Utval for areal, plan og miljø     | 09.06.2021 |

### Kommunale mål for forvaltning av hjort 2021

#### Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

«Utval for areal, plan og miljø vedtek framlegg til kommunal målsetting for forvaltning av hjort samt fokusområda for oppfyljing av målsettinga slik det går fram av saksutgreiinga».

#### Utval for areal, plan og miljø 09.06.2021:

#### Handsaming:

Rådmannn sitt framlegg vart samrøstes vedteke.

#### Tilleggsframlegg frå Krf, H, Ap og Sp v/Vigdis Villanger-Sp:

Slik situasjonen er no er det fleire stader i kommunen trong for auka kortsiktige tiltak for å få talet på hjort raskt ned, då det høge talet på hjort går utover inntektsgrunnlaget til fleire bønder i kommunen. Utvalet føreset at administrasjonen iverkset ekstraordinære kortsiktige tiltak som kan bringa bestanden ned til eit meir normalt nivå raskt, før ein går over i normal avskyting. Områda Straume/Nordanger nord på Radøy, skal i jaktseasonen 2021 vera eit prøveområde for auka avskyting.

Utvalet ønskjer at administrasjonen kjem attende med oversikt over kva ekstraordinære tiltak som vert gjort og effekten av desse.

Utvalet vil også peika på følgande:

Landbruksfagleg råd skal høyrast i saker som omhandlar hjorteviltforvaltning i Alver kommune.

Det vert laga ein ny lokal forskrift for minsteareal i Alver kommune. Minstearealet vert tilpassa hjortestamma i dei ulike geografiske områda. Forslag om endring av minsteareal skal fremjast som sak til Utval for areal, plan og miljø innan 15. november 2021. Ei forskriftsendring må fastsettast av Alver kommunestyre innan 15. mars 2022.

I område der det er store avlingstap på grasavlingar, frukt, bær og grønnsaker på grunn av hjorebeiting må det sommaren 2021 gjevast skadefellingar i tråd med viltlova og anna lovverk. Alver kommune må ved tildeling av fellingsløyve i slike område hausten 2021 fråvika minstearealet med inntil 50 prosent.”

Framlegget vart samrøystes vedteke.

#### APM- 080/21 Vedtak:

Utval for areal, plan og miljø vedtek framlegg til kommunal målsetting for forvaltning av hjort samt fokusområda for oppfyljing av målsettinga med slik endring:

Slik situasjonen er no er det fleire stader i kommunen trong for auka kortsiktige tiltak for å få talet på hjort raskt ned, då det høge talet på hjort går utover inntektsgrunnlaget til fleire bønder i kommunen. Utvalet føreset at administrasjonen iverkset ekstraordinære kortsiktige tiltak som kan bringa bestanden ned til eit meir

normalt nivå raskt, før ein går over i normal avskyting. Områda Straume/Nordanger nord på Radøy, skal i jakt sesongen 2021 vera eit prøveområde for auka avskyting.

Utvalet ønskjer at administrasjonen kjem attende med oversikt over kva ekstraordinære tiltak som vert gjort og effekten av desse.

Utvalet vil også peika på følgjande:

Landbruksfagleg råd skal høyrast i saker som omhandlar hjorteviltforvaltning i Alver kommune.

Det vert laga ein ny lokal forskrift for minsteareal i Alver kommune. Minstearealet vert tilpassa hjortestamma i dei ulike geografiske områda. Forslag om endring av minsteareal skal fremjast som sak til Utval for areal, plan og miljø innan 15. november 2021. Ei forskriftsendring må fastsetast av Alver kommunestyre innan 15. mars 2022.

I område der det er store avlingstap på grasavlingar, frukt, bær og grønsaker på grunn av hjorebeiting må det sommaren 2021 gjevast skadefellingar i tråd med viltlova og anna lovverk. Alver kommune må ved tildeling av fellingsløyve i slike område hausten 2021 fråvika minstearealet med inntil 50 prosent.

## **Utval for næringutvikling og drift 09.06.2021:**

### **Handsaming:**

Maya Fugelsnes Greve-MDG er kollega på same avdeling som sakshandsamar i denne saka, men har sjølv ikkje hatt noko med saka å gjera. Ho ba utvalet vurdere habiliteten sin i saka. Utvalet kjende Maya Fugelsnes Greve habil, og ho deltok i handsaminga av saka.

Utvalsleiar Stian Lavik-KRF sette fram følgjande framlegg til vedtak:

*Utval for næringsutvikling og drift støttar rådmannen sitt framlegg til vedtak, med følgjande tilleggsmerknad:*

*“Slik situasjonen er no er det fleire stader i kommunen trong for auka kortsiktige tiltak for å få talet på hjort raskt ned, då det høge talet på hjort går utover inntektsgrunnlaget til fleire bønder i kommunen. Utvalet føreset at administrasjonen iverkset ekstraordinære kortsiktige tiltak som kan bringa bestanden ned til eit meir normalt nivå raskt, før ein går over i normal avskyting. Utvalet ønskjer at administrasjonen kjem attende med oversikt over kva ekstraordinære tiltak som vert gjorde, og effekten av desse.*

*Utvalet vil også leggja til følgjande:*

- 1. Landbruksfagleg råd skal høyrast i saker som omhandlar viltforvaltning i Alver kommune.*
- 2. Det vert laga ei ny lokal forskrift for minsteareal i Alver kommune. Minstearealet vert tilpassa hjortestamma i dei ulike geografiske områda. Forslag om endring av minsteareal skal fremjast som sak til Utval for areal, plan og miljø innan 15. november 2021. Ei forskriftsendring må fastsetast av Alver kommunestyre innan 15. mars 2022.*
- 3. I område der det er store avlingstap på grasavlingar, frukt, bær og grønsaker på grunn av hjorebeiting må det sommaren 2021 gjevast skadefellingar i tråd med viltlova og anna lovverk. Alver kommune må ved tildeling av fellingsløyve i slike område hausten 2021 fråvika minstearealet med inntil 50 prosent.”*

*Utval for næringsutvikling og drift vil oppmoda Utval for areal, plan, og miljø om å vedta dette eller eit tilsvarende tilleggs punkt.*

Utvalet vedtok samrøystes rådmannen sitt framlegg til vedtak.

Utvalet vedtok samrøystes utvalsleiar Stian Lavik-KRF sitt tilleggsframlegg.

### **ND- 052/21 Vedtak:**

Utval for næringsutvikling og drift kjem med følgjande innstilling:

Utval for areal, plan og miljø vedtek framlegg til kommunal målsetting for forvaltning av hjort samt fokusområda for oppfyljing av målsettinga slik det går fram av saksutgreiinga.

Slik situasjonen er no er det fleire stader i kommunen trong for auka kortsiktige tiltak for å få talet på hjort raskt ned, då det høge talet på hjort går utover inntektsgrunnlaget til fleire bønder i kommunen. Utvalet føreset at administrasjonen iverkset ekstraordinære kortsiktige tiltak som kan bringa bestanden ned til eit meir normalt nivå raskt, før ein går over i normal avskyting. Utvalet ønskjer at administrasjonen kjem attende med

oversikt over kva ekstraordinære tiltak som vert gjorde, og effekten av desse.

Utvalet vil også leggja til følgjande:

1. Landbruksfagleg råd skal høyrast i saker som omhandlar viltforvaltning i Alver kommune.
2. Det vert laga ei ny lokal forskrift for minsteareal i Alver kommune. Minstearealet vert tilpassa hjortestamma i dei ulike geografiske områda. Forslag om endring av minsteareal skal fremjast som sak til Utval for areal, plan og miljø innan 15. november 2021. Ei forskriftsendring må fastsettast av Alver kommunestyre innan 15. mars 2022.
3. I område der det er store avlingstap på grasavlingar, frukt, bær og grønsaker på grunn av hjortebeiting må det sommaren 2021 gjevast skadefellingar i tråd med viltlova og anna lovverk. Alver kommune må ved tildeling av fellingsløyve i slike område hausten 2021 fråvika minstearealet med inntil 50 prosent.

Utval for næringsutvikling og drift vil oppmoda Utval for areal, plan, og miljø om å vedta dette eller eit tilsvarende tilleggspunkt.

### **Politisk handsaming**

Saka skal avgjerast i utval for areal, plan og miljø.

### **Saksopplysninger:**

Saka har vore sendt på høyring med høyringsfrist 24.05.2021. Utkast til kommunal målsetting for forvaltning av hjort samt fokusområde/tiltak for oppfylling av målsetting vart sendt på høyring til alle hjortevald leiar i Alver kommune, til dei lokale bondelaga, Nordhordland skogeigarlag, Nordhordland Jakt og Fiskelag og Nordhordland Naturvernforbund.

Det har kome inn 10 høyringsuttaler hovudsakleg frå hjortevald leiarar, bønder og bondelag. Dei fleste innspela melder om auke i bestanden og ynskje om bestandsreduksjon på grunn av stort skade omfang på grasproduksjonsareal. Dette vert opplevd som ein direkte trussel mot økonomisk drivverdig jord- og skogbruk og lokal utvikling i jordbruket. Dei flest uttalane er komen frå interessentar som er direkte økonomisk påverka av hjort i drifta si. Ein del innkomne forslag til endringar av målsettinga eller fokusområda krev endringar på nasjonalt nivå eller går direkte imot gjeldande lovgiving, og kan difor ikkje etterkomast.

Høyringsinnspela ligg som vedlegg og i tillegg der det laga ei oversikt der kvar enkelt innspel er kommentert/vurdert av administrasjonen. Vedlegg: Målsetting hjort høyringsskjema med kommentarar.

#### *Bakgrunn for utarbeiding av forvaltningsmål og kommunens forvaltningsansvar.*

Ved revisjon av viltlova i 2002 og innføring av forskrift om forvaltning av hjortevilt vart meir av forvaltningsansvaret for hjortevilt overført til kommunane. Eit auka forvaltningsansvar inneber at kommunane må tydeleggjera forvaltningsmåla sine, og iverksette tiltak for å nå desse måla.

Det lokale nivået har fått betydeleg meir ansvar og handlingsrom. Det vil sei at kommunane har fått eit ansvar for å forvalta viltbestanden slik den held seg sunn og produktiv, og dermed kan haustast til inntekt for jaktrettshavara og til gode for friluftsfolk. Forvaltningsansvaret inneber at kommunen må sørga for å avpassa storleiken på viltbestanden i høve til dei skader og ulemper viltet kan påføre samfunnet.

Kommunen har registrert at bestandsnivået av hjort er aukande, har skeiv kjønnsamansetting og at vekt på kalvane går nedover. Tilbakemeldingar frå aktive bønder er at skade av hjort på jord- og skogbruk utgjer ein betydeleg økonomisk belastning, og at konfliktnivået er aukande.

Dette er ei av årsakene til at det er trong for å utarbeida overordna mål for forvaltning av hjort i Alver kommune, som kan heva kvaliteten av den lokale hjortepopulasjonen og betre tilpassa populasjonen til lokalt leveområde og landskap. Iverksetting av tiltak for å nå forvaltningsmåla vil vera ei administrativ oppgåve forkommunen sine fagfolk i samarbeid med lokale interessentar. Tildeling av hjorteløyva og godkjenning av bestandsplan vil skje med grunnlag i dei vedtekne måla.

### **Målsetting for forvaltning av hjort.**

- Forvaltninga skal bidra til ein berekraftig og dynamisk populasjon av hjort som er tilpassa lokalt leveområde og landskap. Uttak av hjort skal leggja til rette for naturleg aldersstruktur og einsarta

kjønnsamansetting i bestanden for forbetra brunstdynamikk, reproduksjon og kroppsvekt.

- Forvaltninga skal gjennomførast slik at bestandsstorleiken ikkje fører til vesentlege beiteskadar på skogsareal og beitetrykket av hjort lokalt i gras- og beitingsområder ikkje er til hinder for eit økonomisk drivverdig landbruk.
- Forvaltninga skal anerkjenna at hjort er ein fast og nødvendig bestandsdel i eit fungerande økosystem, men må samstundes sikra at bestanden ikkje reduserer naturen sin produktivitet og/eller mangfald på kort eller lang sikt.
- Forvaltninga skal ivareta omsynet til berekraftig utvikling og utnytting av hjortepopulasjonen for langsiktig hausting, naturopplevingar, matproduksjon og næringsutvikling.

## **Fokusområda(tiltak) for oppfylling av målsetning.**

### **Bestandsstorleik**

- Tilpassing av hjortepopulasjonen sin storleik til det lokale leveområde og landskap vil ta utgangspunkt i innsamling av informasjon om skadeomfang på plantefelt, borkgnag intensitet i yngre skog samt beiteskade på grasproduksjonsareal i jordbruket.
- For å få betre overblikk over omfang av økonomisk skade på avling og geografisk fordeling av skada vil kommunen senda ut spørreskjema til bønder som søker produksjonstilskot.
- Kommunen fører fysisk kontroll med at skogeigar foryngar (plantar til) arealet etter hogst. For å få meir kunnskap om beitetrykk av hjort på desse areala vil ein foreta fleire fysiske kontrollar ein dei 10 % som staten pålegg kommunane i dag.
- Kommunen vil aktivt bruka moglegheita som loven gjev til å fråvika fastsett minsteareal med opptil 50 % for å redusera skadeomfanget lokalt. Dette kan gjerast for ein bestemt tidsperiode eller i geografisk område.

### **Kjønnsamansetting**

- Den overordna planlegginga av avskyting vil ta utgangspunkt i bestandsstorleik, bestandskondisjon og demografisk samansetting i bestanden. Fordeling på kjønn i uttaket skal som minimum tilsvare fordeling på kjønn i bestanden. Ved skeiv kjønnsamansetning, høgt innhald av fjorkoller/ ungkoller samt ved fallande slaktevekt i bestanden skal ein heva uttaket av hodyr ytterlegare. Auka uttak av koller vil av dyreetiske omsyn krevja større uttak av kalv.
- Auka uttak av hodyr skal spesielt leggja til rette for reduksjon av stasjonære hodyrflokkar som gjer omfattande skade på lokalt jordbruksareal spesielt om våren.
- Den einsarta kjønnsfordeling i bestanden vil fordela beitetrykket betre i dei ulike leveområda. Dette fordi ho- og hanndyr har ulike preferansar til biotop, ulik mordyrbinding og ulike trekkmonster. Koller gjer mest skade på innmark.
- Mengda av koller i produksjon skal reduserast for å dempa den eksplosive variasjon i populasjonsstørrelse over kort tid. Det er eit klart mål at vårbestanden så langt det er råd skal bestå av individ som aktivt er i produksjon eller individ med så god kvalitet at dei kan gå inn i produksjonen.
- Einsarta kjønnsfordeling skal bidra til at grunneigarane på sikt kan få ein auke av eldre hanndyr i uttaket og fornuftig uttak av ungdyr gjennom heva reproduksjonsrate. Andre samfunnsgrupper vil få betre opplevingsverdi av hjort ved auka i brunstaktivitet.

### **Aldersstruktur**

- Den viltbiologiske grunngjeve målsettinga vil krevje at uttaket skal bidra til naturleg aldersstruktur i populasjonen av hjort. Det vil sei ein tilstrekkeleg høg del av utvaksne dyr av begge kjønn som skal utgjere grunnstamma i populasjonen slik at ein får heva fødselsvekt på kalv og tidlegare paringstidspunkt.

- Innhaldet av fjorkoller, ikkje utvaksne koller og koller i dårleg kondisjon i populasjonen skal utgjera mesteparten av hodyruttak. Dette for å motverka overproduksjon av kollekalvar som kan ha negativ påverknad på produksjonsapparatet.
- Reproduksjonsgraden hos fjorkoller skal forbetrast igjennom disiplinert jegerselektivt i form av høgt uttak av kalv. Rekruttering av fjorkoller til produksjonsapparatet skal vere lågt for å fasthalda produksjonen på hovudsakleg utvaksne dyr.
- For optimal effekt av uttaket på bestanden av hjort vil det verta stimulert til forbetra jegerseleksjon ved vektavhengige fellingsavgifter.

### Kunnskapsgrunnlag og utvikling

- Hjorteviltforvaltninga skal være kunnskapsbasert forvaltning.
- Forvaltninga vil ta utgangspunkt i tilgjengeleg informasjon i hjorteviltregisteret om fellingsstatistikk, kjønnsfordeling, tilvekstrate, slaktevekt etc.
- Fastlegging av bestandens alders- og kjønnsmessige samansetning og estimat over bestandsstorleik vil på sikt verta utført gjennom tannsnitts- og kohort analyse prosjekt.
- Avhengig av utviklingsomfang i prosjektet med fastlegging av bestandsstørrelse, kjønnsfordeling og tilvekstrate ved bruk av drone med termisk kamera, vil gje data som kan inngå som grunnlag i hjorteforvaltninga. Det er eit mål at systemet skal fungere ned på hjortevaldsnivå.
- Bruk av vektavhengig fellingsavgift krev at hjortevalda registrerer slaktevekt på alle dyr som vert tatt ut, slik at vektene kan danne grunnlag for å faktura fellingsavgift. Dette vil på sikt gje betre overblikk over slaktevektenes utvikling over tid.

### Vurdering:

Kommunane sitt ansvar er å iverksette ei forvaltning av hjort som ivareta bestandens og leveområda sin produktivitet og mangfald. Samtidig må ein sikra ein bestandsstørrelse som ikkje forårsakar uakseptable skader og ulemper på andre samfunns interesser.

Konflikt mellom interessegrupper om kva som er rett bestandsstorleik i høve til kva som er uakseptabel skade er ikkje komen fram i høyringsinnspela. Dei fleste høyringsinnspela stadfester at dei ynskjer ein redusert bestand grunna skadenivå på avling, der hodyrflokkar gjer mest skade.

Skadenivået er lokalt differensiert med høgast belastningsgrad Nord på Radøy. Avlivingstap på eit enkelt bruk er av Tine Rådgiving i 2020 estimert til kr. 153.550 på ein driftsplan med avling på 530 fem/ 370 da.

Avlivingstap på same bruk vart vurdert av Forsøksringen Hordaland i 2006 til kr. 73.088.

Kommunen har motteke ein stor mengde informasjon det siste år med artklar og forsøksresultat med omsyn til skadeomfang og skade påverking av hjort på grasproduksjon Nord på Radøy. Eit utval av relevante artklar er vedlagt denne saka.

To høyringsinnspel løfter problematikken med skade av hjort i skogbruket. Det vert rapportert om omfattande beiteskadar på nyplanta skog og barkbeiting opp til 35 års alder med høg økonomisk betydning. Eit anna innspel hevdar at beiteskadar på skog ikkje har økonomisk betydning då uttak av skog ikkje er økonomisk rentabelt når ein nyttar skogsentreprenørar.

Administrasjonen har motteke ikkje publisert materiale frå prøveruter i gamla Lindås kommune i Nibio prosjektet «Verknad av hjortebiting i plantefelt og ung produksjonsskog av gran og furu. ( Beiteskadar – hjort – skog» Prosjekt: 10229.) Prosjektet viser beiteskadar på gran i hogstklasse 2 på 22,9 % og borggnagskade på hogstklasse 3 og 4 avhengig av bonitet på mellom 8,5-31,6%.

Hovudparten av skog som vert teke ut i Alver kommune i dag er etablert og vakse opp i ein periode kor hjortebestanden i området var låg og dermed med lågt skade nivå av hjort. Notida sitt skade omfang på skog forårsaka av hjort kjem først til uttrykk i framtida når denne skogen skal takast ut. Administrasjonen vurderer at resultatet frå prøve rutene på sikt kan utgjere ein trussel mot foryngingsplikt og tilfredsstillande andel kvalitets tømmer i uttaket.

Det er eit faktum at storleik på uttak av hjort i Alver kommune er historisk høgt. Setthjort bekreftar at bestanden har skeiv og unaturleg kjønnsammensetning med flest koller. Berre 50% av kollene er i produksjon og kalv har redusert vekt sidan 2013, då ein byrja med slaktevekt innberetning. (hannkalv: -3,57kg, hokalv: -2,02kg).

Undersøkingar av Langvatn, Mysterud og Meisingset har påvist at ein spissbuk har 40-70% sjanse for å overleva jakta et år. Ein vaksen bukk har 3-5% sjanse for å bli 4 år og 95% av bestanden er skifta ut i løpet av 7 år. Dette utgjer ein direkte trussel mot ein berekraftig og dynamisk populasjon av hjort i Alver kommune.

### Konklusjon

Alver kommunes målsetting for forvaltning av hjort er eit verktøy til å skape ein berekraftig og dynamisk populasjon av hjort som er tilpassa lokalt leveområde og landskap. Fokusområde/tiltak vil vera eit viktig styringsreiskap til planlegging av uttaket av hjort.

Fokusområde/tiltak skal leggja til rette for naturleg aldersstruktur og einsarta kjønnsamansetting i bestanden. Dette skal forbetra brunstdynamikk, reproduksjon og kroppsvekt.

Høyringsinnspela har ikkje skapt grunnlag for å endra framlegg til mål eller fokusområde. Dei fleste ynskjer ein redusert hjortebestand som vil redusera skadeomfanget på jord og skog.

Administrasjonen ynskjer frå kommande sesong å endra fordelinga i uttaket med omsyn til kjønn og alder for å redusere skadeomfanget. Dette gjeldt særleg i område med mykje skade på grasproduksjon. Det vil redusera bestanden av dårlege eller uproduktive hodyr, og i tillegg forbetra biologisk reproduksjonen ved å heva andelen av utvaksne hanndyr. Dei ulike kjønna har ulike beitepreferansar og ved einsarta kjønn samansetning kan ein fordele beitetrykket betre.

**Uttaket si samansetning har større betydning enn storleik på uttaket. Dette er hovudpoeng med dei fokusområde/tiltak som er foreslått for å nå målet om ein sunn hjortebestand i balanse med leveområde og landskap.**

### Vedlegg i saken:

|            |                                                                                   |         |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 26.05.2021 | Kommunale mål for forvaltning av hjort - høyring                                  | 1562318 |
| 25.05.2021 | Svar på høyringsforslag om kommunal forvaltning av hjort i Alver kommune          | 1561630 |
| 25.05.2021 | Fwd 214182 - 2130169                                                              | 1561631 |
| 25.05.2021 | Innspel til høring om hjorteforvaltning i Alver                                   | 1561627 |
| 25.05.2021 | Kommunale mål for forvaltning av hjort.                                           | 1561623 |
| 25.05.2021 | Kommunale mål for forvaltning av hjort - høyring                                  | 1561617 |
| 25.05.2021 | Kommunale mål for forvaltning av hjort - høyring                                  | 1561618 |
| 25.05.2021 | Innspel til forvaltning av hjort                                                  | 1561612 |
| 25.05.2021 | Kommentar til - Høyring om hjorteforvaltning i Alver.                             | 1561534 |
| 25.05.2021 | Høyring om hjorteforvaltning i Alver                                              | 1561535 |
| 25.05.2021 | Innspill - Forvaltning av hjort                                                   | 1561530 |
| 19.05.2021 | Innspill til høyringen om kommunal målsetting for hjort i alver kommune           | 1560005 |
| 19.05.2021 | E-post - Innspill til høyringen om kommunal målsetting for hjort i alver kommune. | 1559995 |
| 11.05.2021 | Kommunale mål for forvaltning av hjort - høyring                                  | 1557336 |
| 20.10.2020 | Hjorteviltforvaltning - retting av bilde                                          | 1461325 |
| 20.10.2020 | Alver kommune okt.2020.docx                                                       | 1461326 |
| 20.10.2020 | Bondevennen artikkel Pages from Bv3020                                            | 1461327 |
| 20.10.2020 | Hjorteviltfovaltning                                                              | 1461328 |
| 31.05.2021 | målsetting hjort høringskjema med kommentarar                                     | 1563845 |